

Nr 232.

Av herr **Anderberg m. fl.**, *angående ombildning av lärarbefattningen i sociologi vid Lunds universitet till en preceptorstjänst.*

Sociologien i Uppsala har, vad beträffar undervisningen och forskningen, representerats sedan år 1947 av en professor, en assistent och en 2:e amanuens. I Lund var avsikten att professorn i praktisk filosofi skulle ha hand om examinationsskyldigheten, men då det här inrättades en biträdande lärarbefattning i sociologi, vars innehavare var docentkompetent i ämnet, fick denne enligt kungl. brev av den 17 juni 1948 hand om hela ämnet, och ämnet bestämdes som examensämne vid Lunds universitet. »... Kungl. Maj:t förordnar att ämnet sociologi skall tills vidare från och med h.t. 1948 så länge docenten i sociologi vid universitetet i Lund, Bertil Pfannenstill, är villig och oförhindrad att förrätta examination i ämnet, vara examensämne vid filosofiska fakulteten inom samma universitet.»

Den arbetsbörda som den nuvarande innehavaren har är orimligt stor med tanke på att han icke blott upprätthåller undervisningen i ämnet utan även förestår en vetenskaplig institution och leder det fältsociologiska arbetet. Av tentamenslistorna i sociologi från Lund framgår, att det numera examineras 50-talet elever per år. Samtidigt har studerande för högre examina i sociologi ökat mycket hastigt så att det nu finnes 3 doktorander och 10 licentiander. Föreläsningar och seminarieövningar bevistas av drygt 60-talet studenter.

När biträdande läraren åtog sig att vara huvudlärare i sociologi i Lund, var det under en tyst överenskommelse, att befattningen snarast möjligt skulle ombildas till en preceptor, vilket universitetskanslern förordat och Kungl. Maj:t hade nämnt i sin proposition 1947/272. Universitetet i Lund har nu tre år å rad hemställt om att biträdande lärarbefattningen i sociologi bör ombildas till preceptor och sista gången i petitan till årets riksdag. Såväl större akademiska konsistoriet som universitetskanslern har tillstyrkt detta önskemål.

Från flera håll har under senare år alltmer poängterats nödvändigheten av sociologi, t. ex. i motioner om professur i lantbrukssociologi vid Ultuna. Vidare har det från samhällsvetenskapliga ämnesrepresentanter framhävts nödvändigheten av lärare i sociologi. Folkhögskolorna begär undervisning i sociologi, och statistiska centralbyrån måste i sin nya organisation anställa sociologiskt utbildade intervjuare. Genom att sociologien i Lund, under den

tid den existerat som självständigt ämne, dragit till sig ett så stort elevmaterial som ovan visats och att några aktuella sociologiska uppgifter vetenskapligt utforskats vid sociologiska institutionen, är det av betydande intresse, att sociologien i Lund får bättre arbetsvillkor.

De personella och ekonomiska resurserna är för närvarande synnerligen små. Detta har medfört väsentliga olägenheter för de studerande i ämnet. Sålunda har kurs i intervjuteknik provisoriskt fått ordnas. Genom att biträdande läraren med sin icke-fasta anställning icke till fullo kan tillvarata studenternas — särskilt licentiandernas och doktorandernas — intressen i konsistorium och sektion får studenterna bedriva sina forskningar under synnerligen otrygga omständigheter.

Under den tid som sociologien varit självständigt ämne vid Lunds universitet har institutionen utfört eller utför följande undersökningar:

- 1) en undersökning om socialt missanpassade i en svensk industristad. Materialet är färdigt.
- 2) en industrisociologisk undersökning av gruvarbetare i Skåne. Materialet är under tryckning.
- 3) en undersökning av frikyrkorörelser i vissa landsbygdsområden.
- 4) en undersökning av gruvarbetare i Mellansverige.
- 5) en undersökning av en nybyggd stadsdel i Malmö. Materialet är under tryckning.
- 6) en undersökning av studieintresse och studiemotiv hos vuxna i en folkbildningsorganisation.

Bland de forskningsuppgifter, som sysselsätter studenter på högre stadiet, räcker det här att endast nämna:

- 1) en undersökning om orsakerna till verkstadsstrejken 1945. Föreligger i preliminärt skick.
- 2) en undersökning om en storkommuns sociala struktur.
- 3) en undersökning om estländarnas anpassning till arbetsförhållanden och miljö i Sverige.
- 4) en undersökning om kvinnan i förvärvsarbetet.
- 5) en undersökning om förhållandet mellan folkskolebetyg och hemmiljö.
- 6) en undersökning om orsakerna till politisk inställning hos studenter.

Såsom härav framgår har ämnet på kort tid expanderat kraftigt och kan väntas att ytterligare utökas. Med hänsyn till den omfattning som ämnet har i Lund såväl vad gäller elevantalet som vad gäller forskningsuppgifterna är det på sin plats, att statsmakterna ger sociologien i Lund rimliga arbetsvillkor. Framhållas bör även att flera av institutionens undersökningar i väsentlig grad torde belysa aktuella sociala frågor såväl vad avser det moderna arbetslivets som landsbygdens problem. Forskningen bedrivs icke blott inom socialpsykologien utan behandlar även ingående historiska problem och stadens och landets olika aspekter.

I proposition nr 272 år 1947 sade dåvarande statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet: »...För Lunds universitet förordar jag inrättande av en biträdande lärarbefattning. Framdeles bör tagas under övervägande, huruvida denna befattning lämpligen torde böra ombildas till en fast tjänst, närmast då ett preceptorat. Det torde böra ankomma på vederbörande universitetsmyndigheter att i sinom tid taga initiativ till en eventuell sådan ombildning» (s. 221). Universitetsberedningen har även påpekat nödvändigheten av att inrätta en preceptur i sociologi i Lund, och universitetsmyndigheterna har, som det tidigare nämnts, flera gånger hemställt om inrättandet av en dylik tjänst.

Med stöd av ovanstående får vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta att ombilda den nuvarande lärarbefattningen i sociologi vid universitetet i Lund till en preceptorstjänst.

Stockholm den 27 januari 1953.

Rud. Anderberg.

Alfr. Nilsson,
Steneberg.

Sigfrid Larsson.